

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, Koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Bokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Načrt postave, ki vredi in pospešuje kmetijske in gozdarske koristi na Štajarskem. *)

Štajarski deželni zbor je sklenil v svoji 22. seji dne 22. novembra 1890 to-le: „Deželnemu odboru se naročuje, naj prevdarja, se-li naj vpelje deželni kulturni svet; naj poizvé o uspehih enacij naprav v drugih deželah in če mu kaže, naj predloži to deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju, da se vpelje dež. kulturni svet v ustavno obravnavanje“.

Ta sklep dež. zbora je pripravil osrednji odbor štajarske kmetijske družbe na to, da je svoje delovanje, katero je že dalje časa vsled nasveta obnega zbora imel v rokah gledé na to, da se vpeljejo kmetijske kamore ali enake naprave v prid kmetijstva na podlagi postave, dognal brž ko brž do kraja. Pri tem se je lahko oziral na razprave v štaj. dež. zboru ter se je tudi po njih ravnal. Iz ene strani bi potem ne kazalo osnovati kmetijskih kamor, iz druge pa bi se naj posneli dež. kulturni sveti, kakor jih je že po drugih deželah.

Kar se je že v dež. zboru povdarjalo, da ne kaže ustanoviti kmetijskih kamor, temu je tudi večina v osrednjem odboru (c. kr. kmetijske družbe) tem lažje pritrdila, ker ni v kmetijskih kamorah mogoče, da se ohrani v njih, kakor doslej vestno, nepristranost in tedaj je nevarnost blizo, da se kruši vkupno delovanje tudi na kmetijskem polji. Kar pa se tiče dež. kulturnega sveta, kakor jih je že v nekaterih deželah, osrednji odbor se ni mogel prepričati, da je napraviti tak svet — napredek, če se z njim primerijo dosedanje c. kr. kmetijske družbe, tak, da bolje skrbi za napredovanje kmetijstva in z večjim uspehom zastopa potrebe kmetoval-

*) Te vrste objavimo na izrečno željo c. kr. kmetijske družbe štajarske in to tem raj, ker hodi tu za prav imenitne reči, za napredovanje kmetovalstva sploh in torej slov. kmetovalcev. Vendar pa opomenimo, da ves sestavek ni iz naše roke in tedaj tudi ne pove že ob enem prepričanja, kakor ga imamo mi, slov. ljudstvo, o celi tej stvari. Uredništvo.

cev v onem pomenu, kakor ga je imel v mislih dež. zbor, ko je sklenil, da se kaj napravi koristnega za kmetovalstvo.

Da to ni brez vsega, vidi se iz tega, ker obstojé dosedanja deželni kulturni sveti iz udov, katere imenuje po največjem delu vlada; z ljudstvom pa pride v dotiko le takó, da ima okrajne zadruge in le-te morejo se osnovati le tako, če pristopi v tako 30 udov in to s tem, da obljubijo ob enem, da hočejo vsako leto toliko in toliko plačati udnine. Nadalje so potem opravila in pravice le-teh dež. kulturnih svetov ravno tiste, kakor so kake c. kr. kmetijske družbe, zato pa se razločuje tak deželni kulturni svet od c. kr. kmetijske družbe samo le še po imenu: na eni strani jim je ime osrednji odbor in kmetijske podružnice, na drugi pa dež. kulturni svet in kmetijske okrajne zadruge. Ako se vredi tako dež. kulturni svet, tedaj se ne odpravi to, kar primanjkuje more biti c. kr. kmetijski družbi, ampak postavi se poleg c. kr. kmetijske družbe še dež. kulturni svet in tako se napravi brez vsake potrebe dvoje društev, kateri se ovérate v svojem delovanju, nikar pa, da se podpérate — nekaj, kar bi dalo le dež. kulturnemu svetu iz dež. in drž. kase to, kar mu je potreba, da se vzdrži, c. kr. kmetijske družbe bile pa bi poleg njega brez vseh dohodkov, dobile bi jih samo le še od svojih udov.

V tem je bila za osrednji odbor c. kr. štajarske kmetijske družbe zadrega in zato je izdelal na podlagi razmer, ki obstojé v deželi naši, izkušenj dolgoletnih in tudi poizvedovanja načrt postave, ki meri na to, da se postavi na mesto dosedanje c. kr. kmetijske družbe štajarske in ga priporoča dež. odboru — načrt, ki odpravi pomanjkljivosti dosedanje c. kr. kmetijske družbe in ima v sebi take določbe, ki so potrebne in koristne za delovanje v prid kmetijstva cele naše dežele.

Radi v tem pripoznamo, da je štaj. deželni odbor c. kr. kmetijski družbi v tem pomagal po svojem vedenju in prepričanju. Samo tako je

bilo mogoče premagati jako težavne napore, ki ni mogoče, da bi ne nastali pri taki imenitni reči, kakor je pospeševanje kmetovalstva. Načrt postavbe, izdelan po osrednjem odboru c. kr. kmetijske družbe, bil je v rokah dež. odbora in tudi pri visoki vladi in na obeh straneh se je spremenil v marsikateri stvari, vendar pa stoji na načelih, kakor jih je nastavil osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe štajarske.

(Dalje prih.)

Mandiški vinogradi v Slavoniji.

(Konec.)

Za živice (mlade trse) ne kopljejo posebnih jamic, ampak s kolom napravi se luknja, v katero se živica vsadi. Stari trs ne dobi kola za podporo, dobi ga edino le živica, pa še ta prav kratkega od hrastovine. Naših šparonov tam nisem našel, še naših reznikov ne. Trs v jeseni zasujejo s prstjo, da jim po zimi ne pozebe. Spomladi, ko se svet ogreje, trs zopet odgrnejo, ga okopajo in mu porežejo vse lanske mladike do dveh zadnjih očesic. Pogroba se trs le takrat, ako je v vrsti nastala vrzel, katero je treba popolniti, pa ni za to v trsnici dobiti primerne živice. Trsove je po gredah razvrščeno po pasmih ali plemenih. Po nekaterih tablah ali gredah videl sem samo belino: večinoma domačo slankamenko, po drugih pa skoraj samo črmino, kadarko imenovano. Do pedi visoko nad tla štrlijo ti, rekel bi, sami štori iz zemlje, a na teh rase po pet, šest in še več mladik, ki so debelejšje od prstov moje roke. Predno je moka prišla na grozdje, porezal je viničar križem zapletenim mladikam njihove vršice do poldruga metra nad zemljo, tako, da ni le solnce zamoglo grozdja bolje obsevati, ampak da se mu tudi nobeden tat ni mogel v vešavji prikrivati. Po noči si viničar na potih kuri, da tem laglje grozdje čuva in tatove odganja. Trtne uši tam doli še niso zasledili, a strupena rosa (peronospora) jih ravno tako nadleguje, kakor nas Štajarce. Prečastiti gospod rektor dali so svoje gorice po dvakrat škropiti z modro galico, ali to brez apnene primesi, toda škof Djakovski, ki imajo na severno-vzhodni strani Mandičaca svoje vinograde, dali so galici primešati apna. Vspeh bil je pri obeh jednako poveljen. Te dvojne gorice imeli ste ob času trgatve še prav lepo zeleno listje, med tem, ko so bile neškropljene gorice vseh sosedov celo gole ali pa popolnoma rujave. Naš gospod profesor dali so na sto litrov vode samo eno kilo modre galice, in strupena rosa ni mogla njihovemu trsovju škodovati; s kako pičlimi stroški bi si bili toraj tudi drugi sosedje lahko svoj pridelek obvarovali! Pa kaj, ko si nekateri ljudje tudi v Slavoniji, kakor kje drugje, ne dajo nič dopovedati! Res, da peronospora

ni jedina uima, ki naše vinograde uničuje, Na Štajarskem je letos škropljenje vinogradov z galico le malo izdalo, ker so pogosti nalivi koncem julija in v začetku avgusta vzbudili stari pogubonosni smod. Tudi v Slavoniji trta letos ni obilno nastavila, še manje je obrodila, tako da so moj prečastiti prijatelj, gospod dr. Ivan Bujanović le pridelek srednjega leta pričakovali, a kapljica letošnjega leta se bo smela najboljšim letnikom prištevati, ker grozdje je bilo prav zdravo in popolnoma zrelo. Da si Slavonci ne pridelajo več vina, kriv je zastareli način, po katerem še dandanes svoje žlahtno grozdje spravljajo. Pa o tem prihodnjič nekaj!

J. Voh.

Gospodarske stvari.

Jesenska opravila.

Prav res, da ubozemu kmetu posebno v jeseni kaj rado časa primanjkuje. Treba je sejati pospravljati korenstvo, napravljati drva in steljo, pride trgatev, človek v resnici ne ve, kam bi se dejal. Tem huje pa gre kmetu za kožo, če pride hudomušna, deževna jesen, da se ne da delo pravočasno storiti. Rad bi človek storil še to in ono, pa ne vtegne. Toda pri marsikaterem delu ne sme tak izgovor veljati. Ako hočeš za dobrega gospodarja veljati, ne moreš se potrebnih jesenskih opravkov odkrižati, ko bi ti tudi še tako časa primanjkovalo, kajti če nisi vtegnil vsejati ozimine, je drugo leto ne bodeš žel; če nisi pospravil korenstva, zapadel ti ga bode sneg, če se nisi oskrbel z drvi in steljo, gorje ti bode po zimi. Ne velja torej, da bi dejal: „Nimam časa!“ Modro pa storiš, če se svojemu gotovo malovrednemu sosedu odrežeš: „Nimam časa“, kadar te spravlja na lov. Lov ni za kmeta. Pomni, ako se kmet po lovu klati, kmalo drugim mlati. Prav ravnaš tudi, če nimaš časa, posedati po krčmah, posebno ob delavnikih, če ne vtegneš, pečati se s kartami, klatiti se po sejnih brez posebnih opravkov. Čudno pa bi bilo, ko bi svojih njiv ne obsejal z izgovorom, da nimaš časa, ko bi pustil sadje pod drevesom segnjiti, češ: ne vtegnem ga pobrati. Moder gospodar bode s časom vselej tako obračati vedel, da mu ne bode delo brez čisto posebnih vzrokov zaostajalo. Kedor pa z delom ne more naprej, ali kedor potrebna dela zanemarija, trpi gmotno škodo in izgubi veljavo pri svojih sosedih. Saj se tudi pridnemu in skrbnemu kmetu nič kaj dobro ne godi. Davki so vedno večji, posli dragi, samovoljni pa tako, da se Bogu smili; kar kmet kupuje, je drago, kar bi prodati imel, pa skoraj nobene cene nima. Komaj in komaj se toliko prigospodari, da človek pošteno shaja. Da

